

1 Reprezentace poloprostých Lieových algeber

Uvažujme $\mathfrak{g}$ nad $\mathbb{C}$, $\mathfrak{g}_0$ Cartanova podalgebra, $\alpha \in \Delta$, $T_\alpha \in \mathfrak{g}_0$, $[T_\alpha, T_\beta] = 0$, ρ reprezentace $\mathfrak{g}$ na komplexním vektorovém prostoru V , $\dim V < +\infty$, takže $\rho(\mathfrak{g}_0) = \{\rho(H) | H \in \mathfrak{g}_0\}$ je podprostor v $\mathcal{L}(V)$ tvořený komutujícími operátory. Potřebujeme ukázat, že jsou diagonální, abychom mohli napssat V jako $\dot{+}$ vlastních podprostorů.

$\alpha \in \Delta \Rightarrow \text{span} \{X_\alpha, X_{-\alpha}, T_\alpha = [X_\alpha, X_{-\alpha}]\}$ podalgebra izomorfní $\mathfrak{sl}(2, \mathbb{C}) \Rightarrow \rho(X_\alpha), \rho(X_{-\alpha}), \rho(T_\alpha)$ reprezentace $\mathfrak{sl}(2, \mathbb{C})$ na V , ta je úplně reducibilní, tj. direktní součet irreducibilních reprezentací $\mathfrak{sl}(2, \mathbb{C})$, v každé z nich působí $\rho(T_\alpha)$ diagonálně $\Rightarrow \rho(T_\alpha)$ na V je diagonalizovatelný operátor $\Rightarrow \rho(\mathfrak{g}_0)$ je množina komutujících diagonalizovatelných operátorů $\Rightarrow V$ lze rozložit na společné vlastní podprostory $\rho(\mathfrak{g}_0)$:

$$V = \dot{+}_{\lambda \in \mathfrak{g}_0^*} V_\lambda, \quad V_\lambda = \bigcap_{H \in \mathfrak{g}_0} \ker (\rho(H) - \lambda(H)\mathbb{1})$$

Definice 1. • **Váhy** reprezentace ρ (na vekt. prostoru V) algebry $\mathfrak{h}$ nazýváme $\lambda \in \mathfrak{g}_0^*$, takové, že $V_\lambda \neq \{0\}$.

- Příslušné V_λ nazýváme **váhový podprostor** reprezentace ρ příslušný váze λ .
- **Váhový diagram** jsou váhy znázorněné v euklidovském $\mathbb{R}^n$ ($\lambda(T_\alpha) \in \mathbb{R}$, tj. $\lambda \in \mathfrak{h}^\#$).
- **Váhová mřížka** je $\mathcal{J} \subset \mathfrak{h}^\#$, $\mathcal{J} = \{\lambda \in \mathfrak{h}^\# | \lambda(T_\alpha) \in \mathbb{Z}, \forall \alpha \in \Delta\}$.

Poznámka 1. Pro adjugovanou reprezentaci ($\rho = \text{ad}$) jsou nenulové váhy kořeny a V_0 je Cartanova podalgebra.

Poznámka 2. Mřížka je podgrupou $\mathfrak{h}^\#$: $\lambda_1, \lambda_2 \in \mathcal{J}, m_1, m_2 \in \mathbb{Z} \Rightarrow m_1\lambda_1 + m_2\lambda_2 \in \mathcal{J}$. Její bázi tvoří $\lambda_j \in \mathfrak{h}^\#$, pro které $\lambda_j(T_{\alpha_k}) = \delta_{jk}$, $\forall \alpha_k \in \Delta^p \Rightarrow \forall \lambda \in \mathcal{J}, \exists m_1, \dots, m_l, \lambda = \sum m_j \lambda_j$.

Věta 1. Mějme ρ reprezentaci komplexní poloprosté algebry. Nechť Λ_ρ je množina všech vah, $\Lambda_\rho = \left\{ \lambda \in \mathfrak{g}_0^* \mid \bigcap_{H \in \mathfrak{g}_0} \ker (\rho(H) - \lambda(H)\mathbb{1}) \neq 0 \right\}$. Pak $\Lambda_\rho \subset \mathcal{J}$, $V = \dot{+}_{\lambda \in \Lambda_\rho} V_\lambda$ a Λ_ρ je invariantní vzhledem k Weylově grupě $\mathcal{W}_\mathfrak{g}$, tj. pokud $S \in \mathcal{W}_\mathfrak{g}$, $\lambda \in \Lambda_\rho \Rightarrow S(\lambda) \in \Lambda_\rho$ ($\forall \alpha \in \Delta$, $S_\alpha : \mathfrak{h}^\# \rightarrow \mathfrak{h}^\#$: $S_\alpha(\nu) = \nu - \nu(T_\alpha)\alpha$).

Dále $\forall \lambda \in \Lambda_\rho$, $\varepsilon = \text{sgn } \lambda(T_\alpha)$, platí $\{\lambda, \lambda - \varepsilon\alpha, \dots, \underbrace{\lambda - \lambda(T_\alpha)\alpha}_{S_\alpha(\lambda)}\} \subset \Lambda_\rho$ a $\dim V_\lambda = \dim V_{S_\alpha(\lambda)}$.

Důkaz. Už víme, že $V = \dot{+}_{\lambda \in \Lambda_\rho}$, $\sigma(\rho(T_\alpha)) \subset \mathbb{Z}$, protože je to $\mathfrak{sl}(2, \mathbb{C}) \Rightarrow \Lambda_\rho \subset \mathcal{J}$.

Pro $\alpha \in \Delta$ označíme $\mathfrak{sl}(2, \mathbb{C})_\alpha := \text{span}\{X_\alpha, X_{-\alpha}, T_\alpha\}$, vezmeme $0 \neq v \in V_\lambda$, $\forall H \in \mathfrak{h}$, $\rho(H)v = \lambda(H)v$, $\rho(X_{\pm\alpha})v \in V$:

$$\rho(H)(\rho(X_{\pm\alpha})v) = \rho\left(\underbrace{[H, X_{\pm\alpha}]}_{\pm\alpha(H)X_{\pm\alpha}}\right)v + \rho(X_{\pm\alpha})(\lambda(H)v) = (\lambda(H) \pm \alpha(H))(\rho(X_{\pm\alpha})v)$$

$\Rightarrow$ pokud $\rho(X_{\pm\alpha})v \neq 0$, pak $\lambda \pm \alpha \in \Lambda_\rho$, $\rho(X_{\pm\alpha})v \in V_{\lambda \pm \alpha}$.

$\lambda \in \Lambda_\rho \Rightarrow$ najdeme irreducibilní reprezentaci $\mathfrak{sl}(2, \mathbb{C})_\alpha$ na V takovou, že $\lambda|_{\mathfrak{sl}(2, \mathbb{C})_\alpha}$ je vahou této reprezentace $\Rightarrow \rho(T_\alpha)v = \lambda(T_\alpha)v$, $\lambda(T_\alpha) \in \{-r, -r+2, \dots, r\}$, tj.:

$$\{\lambda(T_\alpha), \lambda(T_\alpha) - \underbrace{\varepsilon\alpha(T_\alpha)}_{2\varepsilon}, \dots, \lambda(T_\alpha) - 2\lambda(T_\alpha) = -\lambda(T_\alpha)\} \subset \{-r, \dots, r\}$$

$\Rightarrow \rho(E_{-\varepsilon\alpha})v, (\rho(E_{-\varepsilon\alpha}))^2v, \dots, (\rho(E_{-\varepsilon\alpha}))^{|\lambda(T_\alpha)|}v$ jsou díky vlastnostem irreducibilní reprezentace $\mathfrak{sl}(2, \mathbb{C})_\alpha$ nenulové vektory, ale tím pádem $V_{\lambda-\varepsilon\alpha}, \dots, V_{\lambda-\lambda(T_\alpha)\alpha}$ jsou nenulové, tj. z jednoznačnosti váhových podprostorů irreducibilní reprezentace $\mathfrak{sl}(2, \mathbb{C})$ vidíme, že pro LN vektory z V_λ máme různé irreducibilní reprezentace $\mathfrak{sl}(2, \mathbb{C})_\alpha$, každá zobrazuje jednoznačně $v \leftrightarrow (\rho(E_{-\varepsilon\alpha}))^{|\lambda(T_\alpha)|}v \in V_{S_\alpha(\lambda)}$ $\Rightarrow \dim V_\lambda \leq \dim V_{S_\alpha(\lambda)}$. $S_\alpha^2 = 1 \Rightarrow$ lze obrátit, máme tedy rovnost $\dim V_\lambda = \dim V_{S_\alpha(\lambda)}$. $\square$

Definice 2. Pro $\lambda \in \Lambda_\rho$, $n_\lambda := \dim V_\lambda$ nazýváme **násobnost váhy** λ .

Definice 3. $\lambda \in \Lambda_\rho$ je **dominantní** $\Leftrightarrow \forall \alpha \in \Delta^+, \lambda(T_\alpha) \geq 0$ (tj. $\langle \lambda, \alpha \rangle \geq 0$).

Definice 4. $\lambda \in \Lambda_\rho$ je **nejvyšší** $\Leftrightarrow \forall \alpha \in \Delta^+, \lambda + \alpha \notin \Lambda_\rho$.

Poznámka 3. Evidentně, každá reprezentace má nejvyšší váhu (alespoň jednu).

Definice 5. Pro $\rho : \mathfrak{g} \rightarrow \mathfrak{gl}(V)$ a její nejvyšší váhu λ zvolíme $v \in V_\lambda$, $v \neq 0$ a definujeme $R_\lambda := \text{span}\{\rho(X_1) \dots \rho(X_k)v | k \in \mathbb{N} \cup \{0\}, X_j \in \mathfrak{g}\}$, tj. $R_\lambda \subset\subset V$, $\rho(X)R_\lambda \subset R_\lambda, \forall X \in \mathfrak{g}$.

Věta 2. R_λ je invariantní podprostor reprezentace ρ , $\rho|_{R_\lambda} : \mathfrak{g} \rightarrow \mathfrak{gl}(R_\lambda)$ je irreducibilní, $\dim R_\lambda \cap V_\lambda = 1$, tj. $R_\lambda \cap V_\lambda = \text{span}\{v\}$.

Důkaz. V definici R_λ stačí uvažovat $X = E_\alpha$, $\alpha \in \Delta$ a $X = H$, $H \in \mathfrak{g}_0$. Uvažujme $\alpha, \dots, \omega \in \Delta$:

$$\begin{aligned} \rho(H)(\rho(E_\alpha) \dots \rho(E_\omega)v) &= (\lambda(H) + \alpha(H) + \dots + \omega(H))(\rho(E_\alpha) \dots \rho(E_\omega)v) \\ &\quad \uparrow \\ \rho([H, E_\alpha]) &= \alpha(H)\rho(E_\alpha) \end{aligned}$$

$\Rightarrow \rho(E_\alpha) \dots \rho(E_\omega)v \in V_{\lambda+\alpha+\dots+\omega}$, tj. působení $\rho(H)$ je jen násobení číslem, stačí tedy uvažovat jen $X = E_\alpha$, $\alpha \in \Delta$. Vezmeme $w \in R_\lambda \cap V_\lambda$, $w = \sum_{\substack{\alpha_1, \dots, \alpha_k \in \Delta \\ k \in \mathbb{N} \cup \{0\}}} \text{konst. } \rho(E_{\alpha_1}) \dots \rho(E_{\alpha_k})v$, v každém členu má být váhový vektor s vahou $\lambda \Rightarrow \alpha_1 + \dots + \alpha_k = 0 \Rightarrow$ některé jsou kladné, některé záporné. Kladné překomutujeme doprava pomocí $[E_\alpha, E_\beta] = N_{\alpha\beta}E_{\alpha+\beta}$, resp. $[E_\alpha, E_{-\alpha}] = \text{konst. } H_\alpha$. Nakonec jsou všechny kladné kořeny napravo a protože $\alpha \in \Delta^+$ a z maximality λ , je $\rho(E_\alpha)v = 0 \Rightarrow$ v sumě jsou jen záporné kořeny, ale stále platí $\alpha_1 + \dots + \alpha_k = 0 \Rightarrow k = 0 \Rightarrow w = \text{konst. } v \Rightarrow R_\lambda \cap V_\lambda = \text{span}\{v\}$.

Ireducibilita sporem: Máme $W \subset\subset R_\lambda$, $W \cap (R_\lambda \cap V_\lambda) = \{0\}$, současně W musí být rozložitelný do váhových podprostorů $\Rightarrow$ má nenulový průnik s nějakým V_k , $k \neq \lambda$, $k \in \Lambda_{\rho|_{R_\lambda}}$, ozn. $W_k = W \cap V_k$, a $W = \dot{+} W_k$. Z úplné reducibility vyplývá, že z $v \in V_\lambda$ se nelze dostat do W_k a z konstrukce $W_k \subset W \subset R_\lambda \Rightarrow W = \{0\}$. $\square$

Důsledek 1. Ireducibilní reprezentace ρ poloprosté komplexní algebry na V s nejvyšší vahou λ , je nutně totožná s příslušným R_λ , tj. $V = R_\lambda$.

Věta 3. Buďte $\rho, \tilde{\rho}$ irreducibilní reprezentace komplexní poloprosté Lieovy algebry $\mathfrak{g}$ na $V, \tilde{V}$ s nejvyšší vahou λ . Pak jsou reprezentace $\rho, \tilde{\rho}$ ekvivalentní, tj. $\exists T : V \rightarrow \tilde{V}$ lineární bijekce taková, že $\tilde{\rho}(X) \circ T = T \circ \rho(X), \forall X \in \mathfrak{g}$.

Důkaz. Z irreducibility $V = R_\lambda, \tilde{V} = \tilde{R}_\lambda$. Definujeme ∞ -rozměrný prostor V^λ a reprezentaci $\mathfrak{g}$ na něm, tzv. Verma modul: $\text{span}\{E_\alpha, E_{-\alpha} | \alpha \in \Delta^p\}$ generuje pomocí komutátorů celou algebrou $\mathfrak{g}$, navíc $\forall \alpha, \beta \in \Delta^p, [E_\alpha, E_{-\beta}] = \delta_{\alpha\beta}T_\alpha, [E_\alpha, E_\beta] = \underbrace{N_{\alpha\beta}}_{\neq 0} E_{\alpha+\beta}$. Reprezentace je tedy určená působením $E_{\pm\alpha}$, $\alpha \in \Delta^p$. Označíme $\Delta^p = \{\alpha_j\}_{j=1}^l$, $E_{\pm j} := E_{\pm\alpha_j}$, v_0 abstraktní vektor,

$$V^\lambda := \text{span} \{E_{-j_1} \dots E_{-j_k} v_0 | j_1, \dots, j_k \in \{1, \dots, l\}, k \in \mathbb{N} \cup \{0\}\},$$

$$T_\alpha(v_0) \stackrel{!}{=} \lambda(T_\alpha)v_0, \forall \alpha \in \Delta; E_j(v_0) \stackrel{!}{=} 0, \forall j \in \{1, \dots, l\}; E_{-j}(E_{-j_1} \dots E_{-j_k} v_0) = E_{-j} E_{-j_1} \dots E_{-j_k} v_0.$$

$$T_\beta(E_{-j_1} \dots E_{-j_k} v_0) = (\lambda(T_\beta) - \alpha_{j_1}(T_\beta) - \dots - \alpha_{j_k}(T_\beta)) E_{-j_1} \dots E_{-j_k} v_0,$$

$$\begin{aligned} E_j(E_{-j_1} \dots E_{-j_k} v_0) &= \delta_{jj_1} \underbrace{T_{\alpha_j}(E_{-j_2} \dots E_{-j_k} v_0)}_{\lambda(T_{\alpha_j}) - \alpha_{j_2}(T_{\alpha_j}) - \dots - \alpha_{j_k}(T_{\alpha_j})} + \\ &\quad + \delta_{jj_2} E_{-j_1} (\lambda(T_{\alpha_j}) - \alpha_{j_3}(T_{\alpha_j}) - \dots - \alpha_{j_k}(T_{\alpha_j})) E_{-j_3} \dots E_{-j_k} v_0 + \\ &\quad + \dots + \delta_{jk} \lambda(T_{\alpha_j}) E_{-j_1} \dots E_{-j_k} v_0. \end{aligned}$$

Lze ukázat, že tímto spůsobem máme definováno na V_λ působení $\text{span}\{E_\alpha, E_{-\alpha} | \alpha \in \Delta^p\}$ indukující konzistentním spůsobem reprezentaci $\tilde{\pi}$ na V^λ .

Nyní definujeme $\pi : V^\lambda \rightarrow R_\lambda$, $\tilde{\pi} : V^\lambda \rightarrow \tilde{R}_\lambda$:

$$\begin{aligned}\pi(E_{-j_1} \dots E_{-j_k} v_0) &= \rho(E_{-j_1}) \dots \rho(E_{-j_k}) v, \\ \tilde{\pi}(E_{-j_1} \dots E_{-j_k} v_0) &= \tilde{\rho}(E_{-j_1}) \dots \tilde{\rho}(E_{-j_k}) \tilde{v}.\end{aligned}$$

Z konstrukce V^λ je $\forall X \in \mathfrak{g}$, $\rho(X) \circ \pi = \pi \circ X$, $\tilde{\rho}(X) \circ \tilde{\pi} = \tilde{\pi} \circ X \Rightarrow X \ker \pi = \ker \pi$, $\forall X \in \mathfrak{g}$, podobně $\tilde{\pi}$, tj. $\ker \pi$, $\ker \tilde{\pi}$ jsou invariantní podporostory V^λ a π , $\tilde{\pi}$ zobrazují váhové podporostory na váhové podprostory.

$$\begin{aligned}\tilde{\pi}(\ker \pi) &= \text{span}\{\tilde{\pi}(V) | V \in \ker \pi\}, \text{ tj. } \tilde{\pi}(V) = 0 \\ \tilde{\rho}(X)(\tilde{\pi}(\ker \pi)) &= \tilde{\pi}(X \ker \pi) \subset \tilde{\pi}(\ker \pi), \quad \forall X \in \mathfrak{g}\end{aligned}$$

$\Rightarrow \tilde{\pi}(\ker \pi)$ je invariantní podporstor reprezentace $\tilde{\rho}$, analogicky $\pi(\ker \tilde{\pi})$ je invariantní podprostor reprezentace ρ . $\pi(\text{span}\{v_0\}) = \text{span}\{v\}$, $(V^\lambda)_\lambda = \text{span}\{v_0\} \Rightarrow \pi|_{(V^\lambda)_\lambda} \rightarrow V_\lambda$ je bijekce $\Rightarrow (V^\lambda)_\lambda \not\subset \ker \pi$, $\tilde{V}_\lambda \not\subset \tilde{\pi}(\ker \pi) \Rightarrow \tilde{\pi}(\ker \pi) \neq \tilde{V} = \tilde{R}_\lambda \Rightarrow \tilde{\pi}(\ker \pi) = \{0\}$, analogicky $\pi(\ker \tilde{\pi}) = \{0\}$. Vidíme tedy, že $\pi(V^\lambda) = R_\lambda$, $\tilde{\pi}(V^\lambda) = \tilde{R}_\lambda$.

Definujeme $T : R_\lambda \rightarrow \tilde{R}_\lambda$ následovně: $T(w) \stackrel{!}{=} \tilde{\pi}(W)$, $\forall w = \pi(W) \in R_\lambda$, kde $W \in V^\lambda$ (tj. w je libovolný prvek R_λ). Ověříme konzistenci: $W_0 \in \ker \pi$, $W' = W + W_0 \Rightarrow w = \pi(W')$

$$T(w) = \tilde{\pi}(W') = \tilde{\pi}(W + W_0) = \tilde{\pi}(W) + \underbrace{\tilde{\pi}(W_0)}_{=0} = \tilde{\pi}(W).$$

Evidentně k T existuje inverzní zobrazení záměnou π a $\tilde{\pi}$ v definici $\Rightarrow T$ je bijekce.

$$T(\rho(X)w) = T(\rho(X)\pi(W)) = T(\pi(XW)) = \tilde{\pi}(XW) = \tilde{\rho}(X)\tilde{\pi}(W) = \tilde{\rho}(X)T(w), \quad \forall X \in \mathfrak{g}$$

$$\Rightarrow T \circ \rho(X) = \tilde{\rho}(X) \circ T, \quad \forall X \in \mathfrak{g}. \quad \square$$

Důsledek 2. Ireducibilní reprezentace ρ je určena svou nejvyšší vahou λ .

Definice 6. Mějme $\mathfrak{g}$, $\mathfrak{g}_0$, $\Delta \supset \Delta^+ \supset \Delta^p = \{\alpha_j\}_{j=1}^l$. Definujeme $\lambda_j \in \mathcal{J} \subset \mathfrak{h}^\# : \lambda_j(T_{\alpha_k}) = \delta_{jk}$. Takové λ_j nazýváme **fundamentální váhy** Lieovy algebry $\mathfrak{g}$, jím příslušející reprezentace nazýváme **fundamentální reprezentace**.

Poznámka 4. To, že $\lambda_j \in \mathcal{J}$ a že existují příslušné reprezentace je třeba ukázat.

Poznámka 5. Fundamentální váhy lze určit z Cartanovy matice vztahem $\lambda_j = \mathbb{M}_{jk}\alpha_k$, kde $\mathbb{M}_{jk} = (a_{jk})^{-1}$ inverze Cartanovy matice, neboť $\alpha_j = a_{jk}\lambda_k$:

$$a_{ik} = \alpha_i(T_{\alpha_k}) = a_{ij}\lambda_j(T_{\alpha_k}) = a_{ij}\delta_{jk} = a_{ik}.$$

Věta 4. Ke každé l -tici nezáporných celých čísel $m_1, \dots, m_l$ existuje právě jedna irreducibilní reprezentace poloprosté Lieovy algebry $\mathfrak{g}$, jejíž nejvyšší váha je $\lambda = \sum_{j=1}^l m_j \lambda_j$.

Důkaz. To že je nejvýše jedna už víme, existenci ukážeme konstrukcí na příkladech. $\square$

1.1 Konstrukce reprezentací

Mějme $\mathfrak{g}$, V , $\tilde{V}$, $\rho : \mathfrak{g} \rightarrow \mathfrak{gl}(V)$, $\tilde{\rho} : \mathfrak{g} \rightarrow \mathfrak{gl}(\tilde{V})$. Na $V \otimes \tilde{V}$ definujeme $\rho \otimes \tilde{\rho} : \mathfrak{g} \rightarrow \mathfrak{gl}(V \otimes \tilde{V})$ takto:

$$(\rho \otimes \tilde{\rho})(X) = \rho(X) \otimes \mathbb{1}|_{\tilde{V}} + \mathbb{1}|_V \otimes \tilde{\rho}(X), \quad \forall X \in \mathfrak{g}.$$

Ověříme homomorfismus:

$$\begin{aligned}
 & [(\rho \otimes \tilde{\rho})(X), (\rho \otimes \tilde{\rho})(Y)](v \otimes \tilde{v}) = (\rho \otimes \tilde{\rho})(X)(\rho(Y)v \otimes \tilde{v} + v \otimes \tilde{\rho}(Y)\tilde{v}) + \\
 & - (\rho \otimes \tilde{\rho})(Y)(\rho(X)v \otimes \tilde{v} + v \otimes \tilde{\rho}(X)\tilde{v}) = \rho(X)\rho(Y)v \otimes \tilde{v} + \cancel{\rho(Y)v \otimes \tilde{\rho}(X)\tilde{v}} + \cancel{\rho(X)v \otimes \tilde{\rho}(Y)\tilde{v}} + \\
 & + v \otimes \tilde{\rho}(X)\tilde{\rho}(Y)\tilde{v} - \rho(Y)\rho(X)v \otimes \tilde{v} - \cancel{\rho(X)v \otimes \tilde{\rho}(Y)\tilde{v}} - \cancel{\rho(Y)v \otimes \tilde{\rho}(X)\tilde{v}} - v \otimes \tilde{\rho}(Y)\tilde{\rho}(X)\tilde{v} = \\
 & = \rho([X, Y])v \otimes \tilde{v} + v \otimes \tilde{\rho}([X, Y])\tilde{v} = (\rho \otimes \tilde{\rho})([X, Y])v \otimes \tilde{v}
 \end{aligned}$$

$\mathfrak{g}$ komplexní poloprostá, Λ_ρ , $\Lambda_{\tilde{\rho}}$, $\lambda \in \Lambda_\rho$, $v \in V_\lambda$, $\mu \in \Lambda_{\tilde{\rho}}$, $\tilde{v} \in \tilde{V}_\mu$, pro $H \in \mathfrak{g}_0$ máme:

$$(\rho \otimes \tilde{\rho})(H)v \otimes \tilde{v} = \underbrace{\rho(H)v}_{\lambda(H)v} \otimes \tilde{v} + v \otimes \underbrace{\tilde{\rho}(H)\tilde{v}}_{\mu(H)\tilde{v}} = (\lambda + \mu)(H)v \otimes \tilde{v}$$

$\Rightarrow \lambda + \mu \in \Lambda_{\rho \otimes \tilde{\rho}}$, speciálně pokud λ, μ jsou nejvyšší váhy, pak $\lambda + \mu$ je nejvyšší.

Příklad 1. $D^j \dots (2j+1)$ -rozměrná reprezentace $\mathfrak{so}(3)$, tj. $j \in \frac{1}{2}\mathbb{N}_0$.

$$D^j \otimes D^k = D^{j+k} \oplus \dots \oplus D^{|j-k|} \dots \text{ Clebsh-Gordonův rozklad}$$

Symetrická, antisymmetrická reprezentace: Mějme ρ na V algebru $\mathfrak{g}$, $\rho \otimes \rho$ na $V \otimes V = V^{\otimes 2}$, $S_{12} : V \otimes V \rightarrow V \otimes V : S_{12}(u \otimes v) = v \otimes u \Rightarrow S_{12}^2 = \mathbb{1} \Rightarrow \sigma(S_{12}) = \{\pm 1\}$.

$$\begin{aligned}
 [S_{12}, (\rho \otimes \rho)(X)](u \otimes v) &= S_{12}(\rho(X)u \otimes v + u \otimes \rho(X)v) - (\rho \otimes \rho)(X)(v \otimes u) = \\
 &= v \otimes \rho(X)u + \rho(X)v \otimes u - \rho(X)v \otimes u - v \otimes \rho(X)u = 0, \quad \forall X \in \mathfrak{g}
 \end{aligned}$$

$\Rightarrow [S_{12}, (\rho \otimes \rho)(X)] = [S_{12}, \rho(X) \otimes \mathbb{1} + \mathbb{1} \otimes \rho(X)] = 0, \forall X \in \mathfrak{g} \Rightarrow (\rho \otimes \rho)$ lze zúžit na vlastní podprostory S_{12} :

$$\begin{aligned}
 V \otimes_S V &= \text{span}\{u \otimes v + v \otimes u | u, v \in V\} \dots S_{12}|_{V \otimes_S V} = \mathbb{1} \\
 V \wedge V &= \text{span}\{u \otimes v - v \otimes u | u, v \in V\} \dots S_{12}|_{V \wedge V} = -\mathbb{1}
 \end{aligned}$$

Necť λ je nejvyšší a μ 2. nejvyšší váha ireducibilní reprezentace ρ na V , pak máme:

$$\begin{array}{c|cc}
 \text{reprezentace:} & \text{nejvyšší váha:} \\
 \hline
 \rho \otimes_S \rho \text{ na } V \otimes_S V & 2\lambda \\
 \rho \wedge \rho \text{ na } V \wedge V & \lambda + \mu
 \end{array}$$

$$\begin{array}{l}
 \text{Příklad 2. } D^1 \otimes D^1 = \underset{\text{váhy:}}{D_5^2 \oplus D_3^1 \oplus D_1^0} = \underbrace{D^1 \otimes_S D^1}_{6} \oplus \underbrace{D^1 \wedge D^1}_{D^1 \oplus D^1}
 \end{array}$$

Zobecnění: $\rho \otimes \rho \otimes \dots \otimes \rho$ na $V \otimes V \otimes \dots \otimes V = V^{\otimes k}$

$$\begin{aligned}
 S_{ij}(u_1 \otimes \dots \otimes u_i \otimes \dots \otimes u_j \otimes \dots \otimes u_k) &= u_1 \otimes \dots \otimes u_j \otimes \dots \otimes u_i \otimes \dots \otimes u_k \\
 (\rho \otimes \dots \otimes \rho)(X) &= \rho(X) \otimes \mathbb{1} \otimes \dots \otimes \mathbb{1} + \mathbb{1} \otimes \rho(X) \otimes \mathbb{1} \otimes \dots \otimes \mathbb{1} + \dots + \mathbb{1} \otimes \dots \otimes \mathbb{1} \otimes \rho(X) \\
 [S_{ij}, (\rho \otimes \dots \otimes \rho)(X)] &= 0
 \end{aligned}$$

Neexistuje rozklad do $V^{\otimes k}$, $k > 2$ do společných vlastních podprostorů S_{ij} , ale 2 spoločné vlastní podprostory vždy existují:

$$\begin{aligned}
 V \otimes_S \dots \otimes_S V &= V^{\otimes_S k} \dots S_{ij}|_{V^{\otimes_S k}} = \mathbb{1} \\
 V \wedge \dots \wedge V &= V^{\wedge k} \dots S_{ij}|_{V^{\wedge k}} = -\mathbb{1}
 \end{aligned}$$

Příslušné reprezentace jsou $\rho^{\otimes_S k}$, $\rho^{\wedge k}$. Pokud ρ je ireducibilní s vahami $\lambda_1, \lambda_2, \dots, \lambda_k$, přičemž $\lambda_1(H_0) > \lambda_2(H_0) \geq \dots \geq \lambda_k(H_0)$, pak:

$$\begin{array}{c|cc}
 \text{reprezentace:} & \text{nejvyšší váha:} \\
 \hline
 \rho^{\otimes_S k} & k\lambda_1 \\
 \rho^{\wedge k} & \lambda_1 + \dots + \lambda_k \text{ (po zohlednění násobnosti)}
 \end{array}$$

Poznámka 6. Mějme $\mathfrak{g}$, fundamentální váhy $\lambda_1, \dots, \lambda_l$, příslušné fundamentální reprezentace ρ_j na V_j , $\lambda = \sum_j m_j \lambda_j$, $m_j \in \mathbb{N}_0$. Příslušnou ireducibilní reprezentaci najdeme v $(\rho_1)^{\otimes s^{m_1}} \otimes (\rho_2)^{\otimes s^{m_2}} \otimes \dots \otimes (\rho_l)^{\otimes s^{m_l}}$. Nalezený R_λ , příslušející nejvyšší váze λ , je jednoznačně (až na násobek) určen tenzorovým součinem R_{λ_j} příslušných nejvyšších vahám $\lambda_1, \dots, \lambda_l$ v $V_1, \dots, V_l$.